

працівників фізіотерапевтичних кабінетів, які зазнають опромінювання кварцовою лампою, а також у разі користування бактерицидними лампами.

В основі виникнення електрофтальмії – безпосередня негативна дія УФ променів на орган зору з розвитком опіку кон'юнктиви, рогівки та сітківки ока. Через 6-12 годин прихованого періоду після впливу УФ випромінювання виникає гострий біль в очах, блефароспазм, слъзотечка.

Під час огляду констатується гіперемія кон'юнктиви, незначний її набряк, іноді виявляється перикорнеальна ін'єкція. Рогівка може бути прозора, блискуча або тьмяна. Іноді спостерігаються дрібні у вигляді пухирців здуття епітелію, зіниці звужені, реакція на світло млява.

Ураження сітківки локалізуються звичайно в ділянці жовтої плями і призводять до значного зниження зору та появи центральної скотоми. У свіжих випадках під час офтальмоскопії помітний легкий набряк сітківки, у пізніших випадках – крапкові жовтуваті вогнища з пігментацією. Під час обстеження може виявитися зниження гостроти зору.

Багаторазове закапування в очі 0,25 % розчину дикаїну до зникнення болю, холодні примочки на очі. За наявності різкої гіперемії та набряку кон'юнктиви – закапування 0,1 % розчину адреналіну по 1-2 краплі в кожне око з метою звуження судин (особам старше 40 років не рекомендується через небезпеку викликати підвищення внутрішньоочного тиску). Хворий має залишатися під лікарським спостереженням 1-2 годин. Через кілька годин усі явища зазвичай минають; іноді довше залишається світлобоязнь, у цьому випадку рекомендується носіння димчастих окулярів протягом декількох днів.

Профілактика полягає в чіткому дотриманні правил техніки безпеки під час проведення робіт в умовах впливу УФ випромінювання, захист очей захисними ручними щитами або темними окулярами. При прийомі на роботу, пов'язану з впливом УФ випромінювання, необхідний ретельний професійний добір за участю терапевта й окуліста.

Прогноз зазвичай сприятливий. У легких випадках зазначені явища минають через добу, що й визначає тривалість порушення працездатності. У разі важкого опіку сітківки виникає стійке зниження зору.

ВПЛИВ МЕТАЛІВ І МЕТАЛОЇДІВ НА ДОВКІЛЛЯ В УМОВАХ БОЙОВИХ ДІЙ: ЗАГРОЗИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ **Туркіна В.А.¹, Пихтєєва О.Г.², Большой Д. В.², Третякова О.В.², Чемодурова Н.Є.¹, Кобилінська Л.І.¹**

*Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького¹
ДП Український науково-дослідний інститут медицини транспорту
МОЗ України²*

Військові дії на території України несуть потенційну загрозу забруднення території металами і металоїдами, які викликають порушення гомеостазу організму в даний час і спричиняють віддалені наслідки їх токсичного впливу для населення. Це підтверджується попередніми чисельними дослідженнями на військових полігонах і у зонах ведення збройних конфліктів,

у об'єктах навколишнього середовища яких виявлені сполуки Pb, Cu, Cd, Sb, Hg, Cr, Ni, Zn і Pu.

Для запобігання / зниження негативних наслідків впливу металів і металоїдів на організм людини в умовах надзвичайних ситуацій (в т.ч. військового стану) необхідна термінова розробка дієвих превентивно-токсикологічних рішень даної проблеми. Зокрема, необхідне негайне обґрунтування аварійних регламентів металів і металоїдів у об'єктах довкілля на базі моніторингових еколого-гігієнічних та експериментальних досліджень. Сучасна національна нормативна база створена на основі світового досвіду, а методичні підходи щодо обґрунтування нормативів металів і металоїдів закладені львівською та одеською школою токсикологів (Etim and Onianwa, 2012; Islam et al., 2016; Clausen and Korte, 2009; Michael J. Lawrence, 2015; Skalny, A. V., 2021; Пихтєєва О.Г., Большой Д.В. 2022).

Першим кроком до реалізації даного завдання вважаємо проведення екологічного моніторингу територій і пілотне обстеження контингенту (військових і цивільних), які постраждали від збройної агресії. Це дозволить виявити провідні елементи-забруднювачі у токсиколого-гігієнічному аспекті, а також оцінити ступінь вираженості функціональних зрушень при їх впливі. Отримані результати досліджень дозволять провести розрахунок аварійних регламентів полютантів, надійність яких необхідно перевірити у токсикологічних експериментах на лабораторних тваринах шляхом виявлення залежності «концентрація — час — ефект» при дії граничних концентрацій металів і металоїдів, встановлення швидкості процесів відновлення і оборотності змін, зумовлених їхнім впливом. Багаторівневі дослідження дозволять впровадити у систему запобіжного санітарного нагляду надійні аварійні регламенти металів і металоїдів у об'єктах довкілля та оцінити ризик їх несприятливого впливу на здоров'я людини в умовах воєнного та післявоєнного періоду.

Отримані результати можуть стати підґрунтям для подальшої розробки і проведення ефективних медико-профілактичних заходів профільними фахівцями з реабілітації військових і постраждалого населення. Аналіз ризиків забезпечить наукову основу для визначення потреб і характеру заходів з усунення наслідків військових дій або надзвичайних ситуацій іншого характеру та регуляторної оптимізації використання наявних ресурсів. Усе це дозволить попередити або мінімізувати наслідки впливу потенційних забруднювачів навколишнього середовища (металів і металоїдів) на здоров'я людини в умовах воєнного і післявоєнного періоду та при ліквідації надзвичайних ситуацій